

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Número 28 - segona època - Març 2000

PAPIERS

del secretariat

El secret de l'èxit està en la comunicació

Des d'una paraula freda a l'emoció d'un silenci.

Molts mòbils actius pel carrer, per l'autobús, però cap excusa quan et trepitgen un peu. Internet, ordinadors, mitjans audiovisuals, la riquesa de vocabulari, la síntesi d'una idea, un esquema, una paraula bonica és informació. Però, què és comunicació? De literatura sobre comunicació n'hi ha molta: llibres, monografies, conferències, especialistes... però, l'exercici de la comunicació ja no és tan clar que es doni. A l'hora de sopar, potser? Però telenotícies i anuncis centren l'atenció de l'àpat que no es deu saborejar gaire amb l'espectacular publicitat i les notícies –tipus *caso*– que creen immunitat a tots nivells. El grau de la conversa minva i si algú –ingenu– en fa l'intent un seguit de *calla un moment que m'interessa la notícia* cau en pes a sobre els plats. Podem arribar a descobrir que també comuniquem quan no diem res? I que quan les emocions també comuniquen traeixen la conferència més elaborada? On es produeix la comunicació, si no és en la convivència? Viure i conviure responen a determinats codis porta, a voltes, que s'esdevingui una lluita contra tants elements que

fan de la convivència un plantejament seriós i que lluitar contra corrent i cada dia és tan esgotador que, claudicar, és lícit del tot. En l'àmbit de l'escola, escoltar deu ser oblidat, però, es deixa parlar? Mai no s'acaba de trobar aquell moment tranquil en què una conversa pot anar fluint del no-res i fa que, a poc a poc, es puguin anar configurant les idees. Perquè, de conversar també se n'ha d'aprendre i no és fàcil; perquè la conversa és la base de l'entesa, de la resolució del conflicte, de mantenir l'interès per l'altre i, si molt apureu, de l' enamorament. Tenim i ens donem temps per xerrar? Per, simplement, xerrar? Fent-ho ens coneixem, ens admirem, ens donem, ens ajudem, perquè la paraula, la mirada, el gest... matisa, precisa, pinta i dibuixa el nostre pensament. Com educadors, sabem que si quelcom no s'exerceix, ben segur que s'atrofia.

parlem de:

- 2 **Entrevista.**
Sebastià Serrano
- 4 **Bona quaresma. Quaresma, encara?**
Andreu Trilla
- 5 **Mitjans i comunicació.**
EP Vilanova
EP Caldes
EP Terrassa
ESCAC
- 9 **Per què Shakespeare i no Hitchcock?**
Xavier Brichs

Les emocions no són un luxe

Parlem amb Sebastià Serrano.

Sebastià Serrano (Bellvís, Pla d'Urgell) és catedràtic de Lingüística General del Departament de Filologia Romànica de la Universitat de Barcelona. Autor de diferents llibres –l'últim és «Comprendre la comunicació», Ed. Proa–. Ha obtingut premis com l'Anagrama d'assaig, el Joan Fuster, el Xarxa, el Prat de la Riba de l'IEC, el Ramon Llull i el de la Fundació Enciclopèdia Catalana.

una emergència de la imatge, del món no verbal. No sé massa com dir aquestes coses, però crec que, en aquests moments, seria necessari un veritable pacte social d'emergència per plantejar el problema de l'educació en el nostre país.

Hi ha molts secrets en la comunicació?
N'hi ha molts de secrets i encara no els coneixem però, tot el que gira entorn del món no verbal és important, sobretot, en l'àmbit educatiu. Sembla una paradoxa que anem descobrint tot això en el mateix moment en què hi ha avenços extraordinaris en el processament de la informació i de la informació relacionada amb el llenguatge sobretot, a través de les anomenades NNTT. Hauríem de veure aquesta comunicació com una mena de codi de codis, o sistema de sistemes interconnectats i fan que la resultant sigui d'una complexitat extraordinària.

I el secret de l'èxit, en comunicació?
Sovint hem funcionat comunicativament d'una manera automàtica. En canvi, ara sabem –perquè hi hem pensat– que els educadors podem millorar les habilitats comunicatives. Cal que tinguem clar que no és el mateix enviar una persona a viure comunicativament al primer quart del segle XXI que el que era enviar-la-hi a mitjan del XVIII. El nostre alumnat necessitarà unes habilitats comunicatives extraordinàriament desenvolupades.

Has dit, en algun moment, que s'ha de repensar l'escola.

Sí, reconfigurar l'escola de cara a adaptar-se és el que justament dic a l'últim capítol del meu llibre. Cada escola és escola d'un temps. La que tenim és l'escola del XVIII, del XIX i del XX, però no és la del XXI. Estem vivint una emergència de l'oralitat,

Podem preguntar com?

Cal dignificar la figura de l'educador. El paper de la persona que ensenya no és igual avui que quan jo vaig estudiar al meu poble. L'educador competeix amb moltes coses i molt atractives.

Estem vivint una revolució comunicativa?

Sí, però et diré més. Jo penso que encara som a la prehistòria perquè només han arribat les primeres coses. Tot això que estem veient es pot comparar amb el que va ser el petroli o l'electricitat al començament del nostre segle.

L'allau informatiu desinforma?

La desmesura en la informació no és a qual-sevol preu. Haurem d'ensenyar la gent a viure amb tanta informació i a navegar, però a navegar pels oceans de la informació. L'escola, al mateix temps que ensenya a treballar amb informació, haurà de donar un seguit de codis o de secrets per viure bé en aquest món de la informació; per tant, l'escola no només haurà de formar de cara al mercat laboral, sinó que haurà d'educar la persona perquè aquesta ha de ser feliç i ha de viure feliç. Nosaltres, els educadors, hem de formar per a això.

Un nou paper a l'escola?

L'escola ha de donar mètode, a més de coneixements, i ha de tenir una filosofia global. No pot ser que un àmbit estigui absolutament desconnectat d'un altre. Això és d'un altre temps. Costarà molt a tot arreu, a

l'escola, a la universitat... Un dels problemes importants és la interdisciplinarietat i com harmonitzar la totalitat. És una paradoxa. En aquests moments sabem, des d'un punt de vista quantitatiu, que el tot és igual a la suma de les parts, però també, qualitativament, que el tot és molt més que la suma de les parts.

En tot això, hi ha una manera de fer i d'entendre el món?

Sí, i que ve de molt lluny. La gent pensa que el cos és menys important que la ment o que l'ànima, depèn de la terminologia que s'usi i, en canvi, cada vegada més, anem cap a concepcions en què no hi ha ment sense cos, no hi ha ànima sense cos, no hi ha cos sense ànima o sense ment. Emocions i sentiments ja és quelcom més relacionat amb el cos. Han de canviar moltes coses, però ho veurem. Crec que l'adaptació de l'escola passa per entendre que el secret de l'èxit està en la comunicació.

Perquè la comunicació sigui reeixida, ha d'haver-hi algun nivell d'enamorament?

Sens dubte hi ha d'haver un nivell d'empatia que ha de tenir algunes coses com les que es produeixen en processos i fenòmens com el de l'enamorament. De tota manera cal formar-nos molt. El nostre professorat, per molt eixerit que sigui, ha de competir amb els personatges sofisticats i manipulats que presenten les imatges televisives. I això ens ha de fer patir, perquè estem més influïts del que ens pensem, fins i tot de cara a constituir el nostre propi cànon de bellesa, de la visió que tenim de la gent.

Saber escoltar, entendre, renunciar..., forma part de la comunicació?

Sí, i és molt important. L'alumne ve a classe amb molts sorolls a la seva ment. Si viu problemes –i de problemes n'hi ha a molts llocs, no només en les famílies desestructurades–, té sorolls, i el soroll toca dos punts clau: l'atenció i la capacitat d'aprenentatge. Una persona sense l'atenció suficient no pot desenvolupar els automatismes, per molt bon mètode que s'utilitzi. Vivim en una societat caracteritzada per la complexitat i encara no sabem com tractar-la. És un dels nostres problemes. Si tot fos tan senzill com un problema de física, que es pot resoldre i controlar del tot... Però, en una família, és absolutament diferent! Un pis és molt més

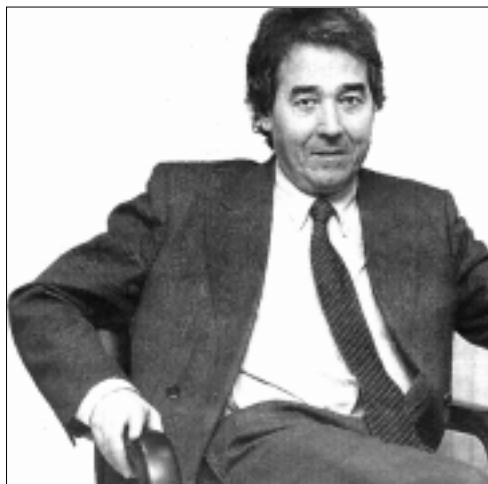
que un problema de física i no hi estem acostumats.

Estem educats per afrontar el conflicte?

Penso que l'escola ha educat molt poc el comportament de les emocions dels individus. No s'ha desenvolupat el gust per l'art, per la solidaritat, pel cos... Cal tenir cura espiritual de la gent, independentment de les monges i capellans.

Què vol dir feminitzar la societat?

Tradicionalment, s'han comunicat més bé les dones que els homes i les seves habilitats no verbals són més grans, i avui sabem que aquella gent que domina més bé el llenguatge no verbal es comunica més bé. Hi ha raons suficients per pensar que les dones processen la informació de manera diferent. N'hem d'aprendre.

Algun missatge per als educadors que tenen a les mans els futurs homes i dones?

Que pensin que les habilitats comunicatives s'han de conrear i no creure que la comunicació és un automatisme. Deixar de pensar que hi ha ments sense cos o cossos sense ment... Les emocions no són un luxe, sinó que són una part fonamental de la racionalitat. Un individu amb emocions negatives ho té molt difícil per participar en l'activitat escolar. Hem de creure en la formació permanent i perdre la por que encara tenim a les NNTT. Dir també que la gent estigui molt animada i que en nosaltres hi ha, en aquests propers anys, una mica el motor de la societat, i que la societat tirarà endavant en la mesura en què hi hagi una escola que la faci tirar endavant; que es vegin les coses, jo diria, amb optimisme. És fonamental.

Bona quaresma. Quaresma, encara?

Quaranta, o el símbol d'un nombre.

Hi ha paraules que són esclaves d'imatges que s'hi han anat adherint al llarg del temps.

Sentir *quaresma*, per a moltes persones, és equivalent a *bunyols*, a *no menjar carn*, a *una vella que té set cames*, o fins i tot a *un altre intent frustrat de deixar de fumar!* Al darrere de totes aquestes imatges estan-tisses, hi ha, encara, algun contingut? Quaresma és *el temps de la militància*, de la mateixa manera que hi ha un temps per a les vacances, o un temps per al treball, o un temps per estimar.

Quaranta anys de ruta pel desert, és un magnífic símbol de la *llarga durada* de l'esforç que hem de fer per mantenir la dignitat humana enmig del desastre, i pot resultar ben útil en els nostres temps (i no tan sols per als kosovars, o per a les mares

xilenes o les de la Plaza de Mayo).

En efecte, què me'n dieu de l'esforç que cal per a mantenir la dignitat de l'educador enmig del desgast que produeix la desmotivació de molts alumnes? I de l'esforç que cal per a mantenir la dignitat d'una actitud ciutadana democràtica i participativa enmig del desgast engendrat per la corrupció i la baixesa moral en el joc polític? I de l'esforç per a acollir com es mereixen els novinguts de tota mena, enmig de tanta propaganda degradant contra "aquests negres" o "aquests moros" que ens vénen a prendre la feina?

Podríem continuar enumerant; però potser no cal: serà millor que hi pensem tots plegats. Bona Quaresma. Al darrere de la seva dura lluita hi ha la promesa d'un goig inefable (a vegades en diem "Pasqua").

Andreu Trilla

Aposta per la interdisciplinarietat

Quan fantasia i art es fonen en un espectacle.

Es pot donar una confluència artística de llum, de música i de moviment?

Tot desafiant la física, l'*equilibri* com a resposta a la incongruència de la societat, una societat moderna, que oblida l'humà i divinilitza l'objecte.

El *moviment harmònic* d'objectes i cossos, precís, mil·limètric com un peu de rei, que posa ritme a la vida, un ritme serè, allunyat de les presses i dels neguits.

Una *atmosfera policromada*, sense estridències, confrontada amb el blanc de la carpa –com un núvol que ens envolta– que

transforma el joc de viure en un espai d'escat artístic, de creativitat: una salvaguarda a la imaginació.

La *música*, la música que anima, que entona en els moments àlgids, que parla del temps i de l'espai, que ajuda a entendre un passatge.

Unes dones, i uns homes, uns personatges fantàstics en un món màgic, com el nostre, que fan palès el viure en una societat anònima, i ens recorden que viure en societat no és prou condició per no sentir-se sol.

Tot això, i més, és **QUIDAM**, un espectacle més que un circ, que presenta la companyia Cirque du Soleil.

La influència dels mitjans de comunicació

mitjans
i educació

Passem la informació pel sedàs.

RECERCA DOCUMENTAL I COMUNICACIÓ

Miquel Hormigos - EP Vilanova

Els docents, cada dia, veiem com l'alumnat té, al seu abast, una oferta d'informació molt abundant i diversa: llibres de consulta, ordinadors, internet... A més, les fonts d'informació s'estan ampliant a través d'un altre electrodomèstic omnipresent a les famílies: la televisió. Cada vegada hi ha més possibilitats de veure canals de televisió de temàtiques molt diverses, del que es diu la televisió digital, via satèl·lit. Així, doncs, els nostres alumnes es troben amb un entorn comunicatiu aclaparador pel contingut d'informació que se'ls aboca i que, normalment, els considera un mercat molt llaminer.

Aquest panorama ens planteja un repte professional que ja han indicat els teòrics de la comunicació i que cal considerar:

«... cal reflexionar a fons sobre el perfil de la persona que ha de navegar amb èxit, a través dels cada cop més turbulents espais de la comunicació» (Sebastià Serrano).

Aquestes vivències ens porten, als educadors, una sèrie de reptes que convé inscriure en el nostre dia a dia per a ser plantejats i treballats. No podem pretendre, però, aconseguir redreçar una realitat social des de la nostra tasca diària. En tot cas, podem aconseguir de donar elements globals i puntuals per a una utilització positiva d'aquesta i sempre en benefici dels alumnes.

La funció de l'escola com a transmissora de coneixements ha esdevingut un model superat per la mateixa societat. L'escola, per tant, necessita noves estratègies per a saber-se integrar en la societat i treure'n profit. Per això, entre d'altres coses, li cal plantejar-se com assimilar, reciclar-se i, a la vegada, ser una eina d'aprenentatge per als seus alumnes. Hem d'incidir en les línies bàsiques de formació d'aquestes futures generacions. Formació de la persona, no d'acumulació de coneixements. L'alumne/a ha de tenir una base formativa

mínima a partir de la qual pugui accedir a triar la informació més adequada, conèixer el lloc on trobar-la –la mediateca, a l'escola, hi pot jugar un paper important–, tenir pautes d'anàlisi i crítica, saber elaborar unes idees i desenvolupar-les, extreure unes conclusions i poder avaluar positivament la feina feta.

En aquest procés de recerca documental s'hi ha d'implicar tot el professorat, buscant la complicitat de tots els alumnes que, al cap i a la fi, en són els destinataris. Un element ens ha de ser comú: *crear l'interès de cercar i de conèixer.*

INFOPIA, LA REVISTA DEL ALUMNES PER ALS ALUMNES.

Gregori Martínez - EP Caldes

Ja són tretze els números publicats de la revista *INFOPIA*, un mitjà de comunicació que trimestralment arriba als nois i noies de secundària de l'escola, i que redacten i elaboren ells mateixos. La revista s'edita des del crèdit variable «*Fem la Nostra Revista*». L'aula d'informàtica és el lloc on es treballa i, després d'un aprenentatge del que és el programa Microsoft Publisher, es comença la seva elaboració i confecció.

mitjans
i educació

Inicialment es reparteixen els alumnes per seccions, algunes, fixes: la literària (“El Racó Literari”), la musical, la de cinema, la d’entreteniments, la informàtica i la d’esports. Cada secció prepara el que seran els temes estrella de cada número i es comença amb el disseny de la pàgina. S’utilitzen tots els mitjans tecnològics possibles: escàner, internet i programes per al tractament d’imatges. Finalment s’elabora la revista sumant totes les seccions i es tanca amb una editorial i alguns articles o temes de reflexió. Sempre hi ha un espai nou, de creació, on es pot innovar en relació als números anteriors.

Des que va començar la revista, hem vist una millora en la qualitat del disseny i dels articles; cal destacar, també, els personatges entrevistats: Lax'n Busto, Tomàs Molina, Els Gossos...

Un personatge, des de l'inici de la revista, acompanya totes les seccions en diferents posicions i actituds. És en *Pau*, creació original d'una exalumna de secundària.

Infopia és una eina de comunicació entre els nois i noies de l'escola. Permet la participació en seccions com la literària, on s'escriuen poemes; la de cinema, on es fan crítiques de pel·lícules; la musical, on es recomanen cançons o CD's. La revista està oberta, també, a anuncis per a la venda o intercanvi de productes.

A través d'aquesta publicació, tota la secundària pot arribar a conèixer aspectes, facetes i afeccions d'altres companys des-

coneguts per a la majoria. A la secció d'esports, per exemple, donem a conèixer els que practiquen alguns alumnes, i els èxits que alguns hi han aconseguit tant a nivell local com nacional. També es descobreixen habilitats o idees a través de la poesia o les lectures que ells recomanen. *INFOPIA* té com a objectiu la comunicació entre els alumnes, la possibilitat d'expressar el que pensen en determinats temes, fer una anàlisi d'aquells temes que els preocupen... Però, darrera de tot això, és important afegir, des de l'escola, algun tema de reflexió que arribi a tots: un fet que estigui succeint al món, una situació d'injustícia... i, en aquest aspecte, és molt important l'aportació del professor que condueix i acompanya el grup.

Cal dir també que el grup que compona el crèdit són nois i noies de 3r d'ESO que, a més d'un programa informàtic, treballen la llengua catalana.

Estem satisfets del treball que hem realitzat fins ara i volem continuar per millorar-lo cada dia més.

**LA TELE,
ENS INTERESSA!**

Agustí Planas - EP Terrassa

Sou habitualment consumidors de tele, teledivents, teleaddictes, malalts de tele...?

Qui no té, avui, una d'aquestes *caixes tonques* per a uns i *màgiques* per a d'altres?

En els inicis d'aquest mitjà, al nostre país, triar de tenir-ne o no era més senzill que no pas ara... Llavors el fet de tenir televisió a alguns els podia fer sentir més moderns, més liberals i, fins i tot, superiors als altres.

En els temps actuals, per a la majoria semblaria gairebé impensable el fet de no tenir-ne. Fins i tot els qui amb la parella en un principi havien decidit de no tenir-ne, a la llarga –i potser més quan tenen fills– acaben tenint-ne.

Partint d'aquests fets i sabent, que molts dels nostres alumnes –grans i petits– s'hi passen moltes estones al davant, seria un error gran desestimar el fet i quedar-se en el lament dels aspectes negatius de la televisió.

És cert que el comentari general que fem d'aquest mitjà no és massa afalagador: diem que és una porqueria, que no serveix de res, o que no fan res d'interessant, que no valen res els programes, que no promociona valors positius, que fa servir un llenguatge barroer...

Per a nosaltres, pares i educadors, el que de veritat ens hauria de preocupar són els moments de solitud que molts dels alumnes passen davant la tele. Ja ho hem sentit força vegades que és un *cangur barat*. Endollar la tele i tenir el "nano" quiet és cosa fàcil. Ens aïlla sense fer-nos sentir incòmodes en un primer moment. Ara bé, si no vigilem ens pot prendre temps i afecte.

Aquesta manca d'afecte que alguns dels nois i noies tenen, sí que ens hauria de preocupar. Si mirar la tele és sinònim d'abandó, de deixar-nos tranquils, de treure'ns ocupació emocional, de passar... malament, alguna cosa no funciona i més val tancar-la. Fins i tot els grans hi quedem enganxats: quantes vegades no hem dormit al seu davant!

Ara bé, malgrat tot, què en podem dir i què podem fer, a l'escola, per treure profit d'aquest mitjà, que pot ser un bon complement de l'educació, ja que tot el que es veu i es viu educa, sigui en bé o en mal.

Els comentaris despectius sobre la tele són a l'ordre del dia en molts pares i mestres; sovint em pregunto quin fonament tenen aquesta mena de comentaris: hem vist algun dels programes infantils al costat dels nens?

Com a educadors hauríem d'estar al corrent dels programes que veuen i dels que podrien veure i, comentar-los, seria un gran repte tutorial. Conèixer i ajudar l'alumne no és només conduir-lo pels aspectes curriculars.

La televisió és un mitjà molt poderós, tant que, si no eduquem els nostres infants a mirar-la, podrà més que nosaltres. És un canal d'informació excel·lent.

El llenguatge televisiu s'hauria d'incorporar en el currículum. Treballar el llenguatge cinematogràfic i televisiu és treballar la simbologia, la comprensió, el raonament... Analitzar els anuncis –contrastant-los amb la realitat–, els espots, eslògans... Heu comprovat mai com estimula els més petits de veure seqüències d'històries curtes, diverses vegades? Repetir arguments i processos els ajuda a seqüenciar el llenguatge visual i oral.

És evident que la tele influencia, i molt. Però també influencia la nostra manera de ser, la nostra conducta, el nostre afecte envers ells, la nostra capacitat d'escolta... també, el carrer, el paisatge, escoltar música, ballar... Crec, sincerament, que mirar la tele és bo i és dolent o, potser, no és ni bo ni dolent. La televisió, tan important com la veiem, és una gran desaprofitada.

EDUCAR PER A LA LLIBERTAT ÉS EDUCAR PER A LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

Gabriel Jaraba - ESCAC

Educar per a la la llibertat i per a la vida democràtica, a l'Europa d'avui, vol dir educar per a la societat de la informació. El problema de l'ensenyament, avui, el va resumir Joan Majó (exministre d'Indústria i actual assessor de la Comissió Europea en matèries de comunicació) d'una manera contundent i potser exagerada, però prou provocativa: l'escola prepara per a una societat que ja no existeix.

El debat democràtic, els consensos socials, les autorepresentacions dels grups socials es donen a l'àmbit dels mitjans de comunicació: els *mèdia* ja no són un «fenomen» interessant, són estricta centralitat a la vida política i social. Per tant, difícilment pot haver-hi autonomia del ciutadà, en la gestió de la seva participació a la vida democràtica, sense capacitat –preparació, per tant– per a construir criteris propis i prendre opcions a partir dels fets informatius i comunicacionals.

**mitjans
i educació**

I això, no –no únicament– perquè hi hagi dinàmiques de disminució de pluralisme o de participació que operen als *mèdia* i des d'ells, com les dinàmiques de col·lusió entre poder i comunicació, de concentració de mitjans o de confusió entre informació i espectacle; sinó perquè un analfabet –és a dir, un *semialfabetitzat*– comunicacional és avui un minusvàlid democràtic.

Quins serien els elements que haurien de formar part d'una educació per a la informació? Vegem-ne alguns d'imprescindibles:

PREMSA

- Adquisició de l'hàbit de llegir la premsa diària.
- Aprenentatge i decodificació de la lectura de premsa: diferència entre continguts informatius i publicitat, entre informació i opinió, entre fets i notícies. Els gèneres periodístics: llenguatge de la informació i la notícia; l'entrevista, el reportatge i la crònica.

- Opinió, discrepància i diversitat d'interessos. Criteris per a una informació fiable. Comparació de productes i línies editorials.

TELEVISIÓ

- Diferència entre informació i entreteniment, entre realitat i ficció. Aprendre a veure els informatius, aprendre a decodificar la ficció.
- Ús responsable de la televisió: franges horàries i hàbits familiars. Aprendre a triar l'entreteniment de qualitat. La televisió com a recurs formatiu: identificar i aprofitar els programes que poden ensenyar-nos coses.
- La publicitat televisiva: com situar-se davant el missatge publicitari. Coneixement elemental de les tècniques de comunicació i màrqueting a la TV. La publicitat com a espectacle i entreteniment.

ALTRES ELEMENTS AUDIOVISUALS

- Aprendre a utilitzar la ràdio informativa: cadenes de notícies 24 h., magazines i radiodiàries.
- Introducció a Internet: com navegar, orientar-se i triar. L'aprenentatge de la tria i decodificació a la premsa com a base indispensable per a triar en l'oceà de la *www*.
- El cinema i la ficció audiovisual com a introducció a nous mons. Introducció als clàssics i nous clàssics del cinema; mirada al cinema actual.
- Tria i qualitat al món dels videojocs. Ús creatiu de les noves tecnologies de l'entreteniment. Complementarietat de l'entreteniment virtual i del material.
- Descobrir noves músiques més enllà dels *40 principals*.

per a saber-ne més

- **Wolton Dominique.** *Sobre la comunicació.* Acento Editorial, Madrid 1999.
- **El Consell de l'Audiovisual de Catalunya.** *Com veure la TV?* (tres llibres i tres vídeos, amb els temes «relats de ficció, «la informació» i «la publicitat».
- **Serrano, S.** *Comprendre la comunicació. El llibre del sexe, la poesia i l'empresa.* Ed. Proa. La mirada científica. Barcelona 2000.

El proper número anirà dedicat a «LA PARTICIPACIÓ DE L'ALUMNAT».

Per què Shakespeare i no Hitchcock?

per millorar

Oi que la tele es pot apagar?

Per què els nens han de saber qui era Unamuno i no Berlanga, o Shakespeare i no Hitchcock? Per què tanta importància a un comentari de text, i no s'ensenya a comentar una pel·lícula o un programa de televisió?

Si el que volem és educar els nostres nois i noies a ser crítics amb els mitjans de comunicació, i a aprendre a llegir les imatges audiovisuals com qui llegeix un llibre, hem de començar des de casa i des de l'escola.

Tradicionalment, molts pares han convertit el televisor en entreteniment per als seus fills però, aleshores, miren qualsevol cosa i llavors sí, el televisor es converteix en «la caixa tonta». L'espectador s'ho mira tot d'una forma passiva i sense sentit crític, simplement com un mecanisme automàtic que s'ho empassa tot. Si lluitem contra això veurem que la televisió és una eina meravellosa per educar i conèixer el món que ens envolta. Què millor que una pel·lícula per redescobrir un passatge històric o per debatre un tema polèmic i difícil? Què millor que un documental de natura per veure amb exemples pràctics tots aquells fenòmens animals que hem vist al llibre? Què millor que un reportatge sobre l'Àfrica per promoure la solidaritat amb el Tercer Món?

Per a molta gent la televisió és un enemic a batre. La culpen que avui els nens ja no llegeixen, i que estan més pendents de tot el que surt als anuncis que no pas dels valors morals. Però ningú no s'ho planteja com un error propi. Ara bé, com diu el refrany, si no pots amb el teu enemic, uneix-te a ell. Ensenyem i eduquem els nens i joves a mirar la televisió, a anar al cinema, a escoltar la ràdio, a llegir els diaris, a connectar-se a internet...

Un exercici pràctic per fer a classe amb adolescents: graveu els diferents noticiaris i telenotícies del mateix dia i la mateixa hora de totes les cadenes possibles. En podeu aconseguir almenys set o vuit. Mireu-los i

analitzeu-ne les diferències. Quines notícies destaquen cada un en el sumari? Són les mateixes? En quin ordre i preferència les diuen? A quina temàtica –política, internacional, esportiva...– dediquen més temps? Hi ha informacions contradictòries de l'un a l'altre?

O els aspectes més semiològics. Com són els decorats, les sintonies, les caretes? Quins colors predominen? Com ho fan els presentadors? Quina és la seva estructura?

LA TELEVISIÓ ÉS UNA EINA MERAVELLOSA PER EDUCAR I CONÈIXER EL MÓN QUE ENS ENVOLTA.

Quedareu parats de la reacció dels nois i noies quan s'engresquin a jugar a les «vuit diferències», en un exercici com aquest. I el mateix podeu fer amb els anuncis de televisió. Ajudeu-los a llegir «entre línies» els anuncis de colònies, de cotxes, de joguines, de...

Des que treballo a televisió, de les coses que més em costa és pensar que la meua feina la veu molta gent. Potser faig un reportatge qualsevol, i l'endemà les xifres d'audiència ens revelen que l'han vist prop d'un milió de persones. I em quedo glaçat. Alguna vegada anant amb metro, sento els comentaris que es fan. Aleshores, m'entra un atac de responsabilitat per intentar de fer un treball ric, constructiu, educatiu. Però també tinc clar que l'efecte serà molt millor si el que ho mira ho fa de forma activa, amb ulls intel·ligents i crítics. Tothom ha de saber quan es miren temes reals o de ficció, anuncis o pel·lícules. I aquesta part de responsabilitat li pertoca a l'espectador i, en els cas dels nens, als seus pares i educadors.

No es pot culpar els mitjans quan és l'espectador qui en fa un mal ús. Penseu que és l'espectador qui té el poder sobre nosaltres. Són ells qui poden canviar de cadena si no els agrada el que veuen. I encara més dràstic. Poden apagar-la.

Xavier Brichs - Realitzador a TV3

Noticiari breu

BALAGUER

CAMPANYA CONTRA LA FAM

En el marc de la Campanya contra la Fam, el dia 11 de febrer es va realitzar l'esmorzar solidari amb Mans Unides, i el dia 15, els alumnes d'ESO van realitzar el dejuni voluntari a l'hora de dinar, fent activitats de conscienciació sobre la fam en el món.

BALMES

TROBADA DE PARES

El passat mes de febrer vam continuar les trobades de mares i pares de l'escola, per compartir i reflexionar plegats, al voltant de les experiències de la nostra funció de pares en la relació quotidiana amb els fills.

Aquesta vegada vam parlar de l'alimentació. Un tema molt actual i que, en aquests moments preocupa força. Després d'un treball per grups on es van recollir les qüestions que més preocupen als pares, es va passar al col·loqui amb una persona especialitzada en el tema, la Sra. Núria Beà, pediatre i psicoterapeuta.

CALDES

MINISALÓ DE L'ENSENYAMENT

Per tal de completar el pla d'orientació professional de l'escola que s'està desenvolupant especialment a 3r i 4t d'ESO, aquest mes de febrer es va inaugurar el segon Minisaló de l'Ensenyament a la Sala d'Actes de l'escola.

En el Minisaló, alumnes i pares van trobar tota classe d'informació sobre els diversos estudis postobligatoris, professionals i centres on es poden cursar.

Es va acabar la jornada amb una reunió amb els pares de 4t d'ESO als quals es va lliurar un dossier sobre els estudis postobligatoris i se'ls va informar dels batxillerats que ofereix l'escola.

GRANOLLERS

CAMPANYA CONTRA LA FAM

Per cinquè any consecutiu, aquest febrer hem celebrat la Campanya contra la Fam. El pati de l'escola es va convertir, per una tarda, en una fira plena de paradetes, on els nens i nenes podien pintar-se, tirar boles, menjar xocolata desfeta. Paral·lelament, i una mica com a reclam, dins l'església de l'escola, els alumnes de P4 fins a 4t anaven realitzant un petit concert en el que pares, mares, avis i àvies eren els espectadors.

La secundària i el batxillerat, uns dies abans, van fer un dinar solidari per recollir diners per a la campanya. Entre uns i altres la xifra aconseguida s'ha apropat al milió de pessetes, que esperem siguin d'ajuda per al PROJECTE 2000.

MATARÓ

NOU BUTLLETÍ INTERN

INFORM@'T és el nou butlletí intern de l'Escola Pia Mataró que, com en la seva editorial es co-

menta, "neix amb la vocació clara d'esdevenir una eina d'informació i comunicació per a tots els qui treballem a la casa". Aquesta eina ha de permetre donar un pas endavant en una de les polítiques aprovades en la darrera Assemblea, per millorar la participació i la comunicació.

INFORM@'T compta amb unes seccions fixes (vida social – afers laborals i econòmics – noticiari – secretaria – enigma – citem...) i amb altres espais oberts a la participació de qui hi estigui interessat.

COL-LABORACIÓ

AMB "L'ESCOLA DE LES AIGÜES"

Els alumnes de 6è B de primària i alumnes de secundària que realitzen activitats musicals a l'escola han participat en la celebració del 10è aniversari de "l'Escola de les Aigües" centre d'educació especial de la nostra ciutat.

Els alumnes de 6è van organitzar una petita fira amb paradetes com les que fem per celebrar el patrocini de Sant Josep de Calassanç i els més grans van realitzar diferents actuacions musicals.

NOSTRA SENYORA

NOU DOCTOR EN MATEMÀTIQUES

El passat 7 de febrer tingué lloc a la Universitat de Barcelona la lectura de la tesi doctoral del Sr. Jesús Montes, professor de l'escola, amb el títol "Polígonos de Newton de orden superior y aplicaciones aritméticas", amb el que va obtenir *cum laude* per unanimitat.

CALIU I JORNADA «PORTES OBERTES»

Com cada any l'escola es vestí de festa per celebrar la 13a edició del «CalIU» i afavorir la convivència entre pares, alumnes i professors. Diferents tallers, actuacions musicals i concursos van omplir la jornada, que va coincidir amb la de «Portes Obertes» per donar a conèixer l'escola a futurs alumnes.

SABADELL

PARES I DOCENTS FAN PINYA

Un cop més hem fet una trobada conjunta tota la comunitat educativa de l'escola amb la voluntat de refermar els objectius comuns de cara a l'educació dels nois i noies. Que educadors i pares vagin d'acord és un fet que tots volem potenciar

SITGES

DIA INTERNACIONAL DE LA CULTURA DE LA PAU

La setmana prèvia a la diada, diferents cartells anunciaven a les classes i passadissos diversos aspectes del manifest de la UNESCO. L'acte central se celebrà el dia 31 reunint al pati de l'escola la totalitat de l'alumnat i del professorat. Els més petits es disposaren per formar la paraula PAU mentre que la resta ompliren un enorme colom de la pau que ocupava quasi tot el pati. El fons del pati estava decorat amb uns murals que els alum-

nes de 3r d'ESO havien preparat per l'ocasió i que ara s'aniran exposant per diferents indrets de l'escola. Quan tots estiguérem reunits es llegí el manifest de la Jornada i es convidà tot l'alumnat a continuar treballant durant el curs el significat de la construcció de la pau.

TERRASSA

TROBADA FAMILIAR

Cinquanta persones van participar en la primera Trobada Familiar, el passat diumenge 20 de febrer a Alella. L'objectiu de la trobada va ser el de conèixer i reflexionar sobre el tema de "la disciplina". Aquesta trobada forma part d'un pla de treball promogut des del Departament de Pastoral amb l'objectiu d'aprofundir la relació i la participació de les famílies en la tasca pastoral de l'escola.

CICLE DE CONFERÈNCIES

Dins el programa Escola Oberta, que correspon a un pla d'acció que té per objectiu principal incrementar la tradicional actitud d'obertura de l'escola envers la ciutat, hem organitzat un cicle de conferències. El primer ha constatat de tres xerrades: «Educar en el quotidià», pel sociòleg i periodista Salvador Cardús; «L'educació del tercer mil·lenni» pel Director General d'Ordenació Educativa de la Generalitat de Catalunya, Pere Solà, i «Educatió i esperança», pel doctor en Ciències de l'Educació i Director de l'Escola Pia de Nostra Senyora, Juan José Albericio.

VILANOVA

EL GRAN MURAL DE LA PAU

Uns dies abans del 31 de gener, cada classe rebé una cartolina amb unes línies; hi havia de fer qual-sevol tipus de dibuix o de pintura: era la seva aportació simbòlica a una pau que volem construir entre tots. Així el dia 31 s'aplegà tota l'escola convocada per uns rètols que havien anat anunciant la jornada: cada dia una frase més del manifest per la construcció de la pau. Es presentà l'acte, es llegí el manifest de la UNESCO i un grup d'alumnes interpretaren una cançó al·lusiva a la pau. Després, un representant de cada classe anà aportant la seva cartolina decorada; degudament composades en sortí un bonic colom de la pau que ara presideix el passadís central de l'escola i ens recorda a tots que estem compromesos en la cultura de la pau.

INSTITUCIÓ

PUBLICACIÓ D'UN CRÈDIT VARIABLE

«Cel rogent, pluja o vent» és el nom del nou crèdit variable de l'Escola Pia, que han realitzat la Nerea Briongos de Mataró, la Carmina Gibert d'Olot i la Gemma Pont de Calella, i que ha publicat l'Editorial Casals. Aquest crèdit va sorgir d'un dels grups de treball que cada any funcionen a l'Equip de Gestió.

Aquest material està pensat per al primer cicle de l'ESO, on es treballa la teoria del color. Així doncs, és un complement del crèdit comú, que a més servirà per gaudir del coneixement dels tres colors primaris i treure'n el màxim profit.

PUBLICACIÓ D'UN MATERIAL PER A L'EDUCACIÓ INFANTIL

Diferents docents de l'Escola Pia –Caldes Granollers, Mataró, Olot i Sabadell– han participat en l'elaboració d'un material per a l'Educació Infantil, publicat per Cruïlla. Aquest material té el divertit nom de Fli-Flai-Flo

XII JORNADA PEDAGÒGICA

«UNA ESCOLA QUE APRÈN»

El proper 25 de març es realitzarà a l'Escola Pia de Balaguer la XII Jornada Pedagògica de les Institucions Escolars de l'Escola Pia de Catalunya. Aquesta edició, amb el lema «Una escola que aprèn», pretén continuar una reflexió, ja iniciada a moltes de les nostres escoles, sobre quina és la funció que ha de tenir l'escola avui, per a ser realment útil a la persona, a la societat, a la cultura i al món del treball. En rebreu més informació i la convocatòria properament.

OIKOCRÈDIT

El 31 de gener va néixer una nova Associació, anomenada Oikocrèdit, i que es dedicarà a promoure l'existència i el funcionament de fons ètics i solidaris. Entre els creadors d'aquesta nova entitat hi figuren l'Escola Pia de Catalunya i el SETEM.

CANVIS A L'EQUIP DE GESTIÓ

Antoni Uix, responsable de l'Àrea Econòmica, deixa de treballar amb l'Equip de Gestió. Li ha estat oferta la gerència de la Universitat de Vic. Des de «Papers» li desitgem molta sort en aquest nou camí, després de 10 anys llargs de treball a l'Equip de Gestió.

Mosaic dels alumnes de Sitges, en la Diada Internacional per la Pau.

Mentider com un diari

Però si ho diu la «tele», va a missa.

El que ens arriba de fora, no tot és bo ni tot és dolent, ni tot és cert ni tot és fals.

Però hem de confessar que hi ha una tendència social a donar per cert que allò que diuen les televisions o els diaris (sí, encara hi ha gent que els llegeix, com les revistes!), tal com ho diuen o ho ensenyen i amb el mateix to que ho descriuen. En part, perquè solem ser gent de bona fe i ens refiem dels professionals de la informació; en part, perquè moltes de les coses que passen al nostre entorn són força complexes i agraiem que algú ens les expliqui. Però també perquè ens devem haver tornat una mica mesells o com sotmesos a la *dictadura* dels qui tenen el poder de crear opinió i desconeixem els gens fàcils mecanismes que dominen avui el món de la comunicació de masses.

No ens hem preguntat com és que les empreses periodístiques estan tan implicades en les televisions, des de la implantació de les televisions privades? I com és que ara hi ha nous intents de conquerir els espais informatius d'*Internet*, i tot això tan opac de les plataformes digitals?

Potser el problema clau és la selecció: davant de l'allau cada vegada més gran d'informacions que arriben a una redacció –més enllà de la censura (o autocensura) o de les orientacions predominants (els interessos econòmics hi són i gens amagats) del grup editor–, què s'ha de donar a conèixer? O sigui, qui té poder per decidir què és «d'interès general»? I, després, quin tractament cal donar a la notícia i quina importància relativa.

I, encara, quin títol posar-hi. (I si aquestes ja són les principals dificultats de la redacció de «Papers» –és un dir–, què no deu passar en un mitjà d'informació general?). Tanmateix, això de seleccionar, no té a veure amb el nostre principal repte com a docents: ajudar a què l'alumnat aprengui a aprendre –tot aprenent continguts que ja sabem caducs– i aprengui a saber usar i valorar la informació –que arriba en formats i suports diferents–?

Que, almenys a nosaltres, la saviesa popular no ens pugui atribuir el refrany que encapçala aquest contrapunt!

Zum-zum

agenda

MARÇ 2000

- 3 • Reunió zones pastoral, de 10 a 1.
- 6 • CEP-2, de 4 a 6.
- 7 • Reunió coordinadors primària, de 10 a 5.*
- 9 • Formació administradors, de 10 a 5.*
• CEP-1, de 4 a 6.
- 11 • Trobada animadors de la fe, a Sarrià.
- 14 • Reunió coordinadors batxillerats i cicles formatius de 10 a 5.
- 17 • Formació animadors pastoral, Espai XXI, de 10 a 1.
- 20 • CEP-2, de 4 a 6.
- 22 • Reunió extraordinària amb directors gerents, de 10 a 1.*
- 23 • CEP-1, de 4 a 6.
• Reunió responsables PGS, de 4 a 6.
- 24 • Formació Caràcter Propi, Espai XXI, de 10 a 1.
- 25 • XII Jornada Pedagògica, a Balaguer.

ABRIL 2000

- 3 • CEP-2, de 4 a 6
- 7 • Reunió zones pastoral, 10 a 1
- 12 • Formació directors pedagògics, de 10 a 1
- 13 • Reunió responsables MOSE, de 4 a 6
- 14 • Darrer dia 2n trimestre
- 20-23 • «Pasqua Jove»
- 25 • Inici 3r trimestre
- 26 • Formació directors pedagògics, de 10 a 1
- 27 • Reunió coordinadors PIRMI, de 4 a 6

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

(*) Alerta! Canvis respecte al calendari general.

La revista Papers és una publicació del
**SECRETARIAT DE
LES INSTITUCIONS ESCOLARS DE
L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA**

Ronda de Sant Pau, 80 2n - 08001 BARCELONA
Tel.: 93 441 00 04 - Fax: 93 441 02 87
e-mail: escolapia@epcat.net - http://www.epcat.net

Consell de redacció:

Ricard Coma, Xavier Gilabert,
Carme Guàrdia, Manel Pagès i Eulàlia París.

Maquetació:

Carme Roig.

Coordinació:

Eulàlia París.

e-mail **PAPERS:** papers@epcat.net